

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Arad de Dumineci
Pe un an 4 Cor. — Pen-
tra România și America
10 Cor.

Arad de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscrise nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Anul XII.

NUMĂR POPORAL

Nr. 19.

Soția deputatului Aurel Vlad osândită la temniță.

E rîndul femeilor!...

(*) Ieri spre seară tribunalul din Deva a osândit la o lună temniță și 300 coroane amendă pe d-na Ana Vlad, soția dlui dr. A. Vlad. Alături de d-na Vlad era învinuită și d-na Aurelia Boldea, mama d-lui deputat Vlad. Amândouă, vezi Doamne, au primejduit viața ungarilor agitând împotriva lor pe școlarii (români) din Bobâlna.

Afacerea este cunoscută înaintea obștei românești. Mama și soția dlui Vlad s'au dus să vadă școala satului susnumit. Când au intrat în școală, în loc de bună ziua copii le-au întâmpinat *ungurește*, cum îi învățase învățătorul, român de naștere, dar care, așa se vede, vrea să câștige vrednicii patrioți, ca să ajungă te miri la ce os de ros. Doamnele, românce înfocate, bine înțeles că nu au lăudat nici pe copii nici pe învățător pentru că își pierd vremea mai mult cu învățarea limbei ungurești, decât să-și agonisească învățătura trebuincioasă în viață.

Și fiindcă au zis că limba ungurească nu le este de nici un folos iar părinților au spus că nu prețuește nimic școala *românească* în care copii pierd vremea cu limba ungurească, procurorul dela tribunalul din Deva le-a dat în judecată pentru *agitație împotriva ungarimel*.

Procesul s'a desbătut ieri (Miercuri). Apărător a fost avocatul dr. Iustin Pop, a cărui inimoasă și cuminte vorbire n'a putut să înduplece însă pe judecători, ci ei au croit pedeapsa de mai sus. Mama dlui Vlad a fost achitată.

Fiecare dintre cetitorii noștri va ști, la rîndul său, ce să creadă și să zică despre osânda asta.

Din partea noastră, pentru a nu da de năcaz cu procuratura ungurească, ne abținem dela orice comentariu. Asupra unui lucru n'avem însă nici o îndoială: Doamnei Vlad, după cum o cunoaștem, n'are să-i pese de osânda ce a primit, și ori cât de grea va fi temnița, Domniasa va intra cu mândrie și va eși de-acolo fără să fie frântă ori măcar slăbită în dragostea ce-o are pentru neamul său.

De altminteri pe lângă însemnătatea, că d-na Ana Vlad este cea dintâi româncă osândită pentru agitație, acest proces mai are și o altă însemnătate, care privește pe toți românii: după cum se știe, atât doamna Boldea cât și doamna Vlad *au mai fost osândite pentru cele petrecute în școala dela Bobâlna*, și anume din partea solgăbirăului de acolo, la amendă în bani.

Iată dar pentru aceeaș faptă suferind două

feluri de osânde: una pe cale administrativă și alta pe cale judecătorească. Întâia oară s'a zis, că e transgresiune la mijloc, de oarece intrând în școală și spunându-i învățătorului buchile, doamnele susamintite au conturbat liniștea publică, — iar acum tribunalul a găsit că d-na Vlad a mai săvârșit pe de-asupra și o crimă pentru ispășirea căreia trebuie să stea în temniță.

Dacă asta tot așa va merge, noi românii nici n'o să mai avem de ce ne plînge: pentru fiecare cuvânt ce am rosti împotriva greșelilor stăpânirii putem adică ajunge pedepsiți și de câte două ori...

Va trebui să se ridice o temniță și pentru românce, căci, așa se vede, acum sunt ele la rînd să guste din »libertățile« maghiare.

Serviciul militar de doi ani. În ședința comisiei de armată a Reichsrathului ministrul de războiu al Austriei a declarat, că legile militare în vigoare nu satisfac interesele armatei și astfel guvernul armatei comune și cel al Landwehr-ului nu are nici un motiv să mai întârzieze reformele pentru armată. Referitor la introducerea serviciului militar de doi ani, a zis, că va lărgi bazele obligațiunii militare, dar nu se poate introduce așa de odată, căci asta numai prin urcarea contingentului se poate. În cazul serviciului de doi ani va trebui să se urce numărul celor obligați să servească cu 50 la sută, adică pentru fiecare 100 mil. de soldați se vin 150 de mii, ceence încă nu înseamnă urcarea contingentului.

Soarta sufragiului universal. Cu tot măscăriciul, cu toate tănuirile, mistificările și rabulisticile ce se face în jurul sufragiului universal, un lucru apare tot cu mai multă siguranță, că adică nu configurațiunea fracțiunilor dietale, nu înțelegerea cumpănirii curentelor ce stăpânesc în țară, nu înțelegerea imperativului vremilor împiedică pe bufonul chestiunii, pe contele Andrassy în prezentarea proiectului despre sufragiul universal, nu, ci un factor suprem, de voința căruia se sparg toate unelirile reacționare și să zădărnicește toată sofistica, ipocrisia și perfidia guvernului maghiar, o putere luminată ferește țara de-o soartă atât de mășteră cum i se contemplează de sindicatul reprezentanților celei mai crase domnii de clase, — și această putere luminată e voința hotărâtă a M. Sale regelui.

O informațiune din sorginte serioasă a unui ziar din Viena spune, că Andrassy deja în trei rânduri a prezintat regelui proiectul său, dar tot de atâtea ori a fost respins, căci proiectul n'a împlinit porunca regească.

Proiectul întâi condiționa dreptul de alegător de scrisul și citirea în ungurește, iar alegerea o stabilea după notariate, votarea pe față și nu secretă. Al doilea da drept electoral fiecărui cetățean care știe cel și scrie în orice limbă, dar introducea principiul pluralității. Al treilea era să fie tot ca al doilea, cuosebirea numai că alegerea s'ar fi făcut după comune. Regele a respins și acest proiect, căci dorința lui augustă e ca sufragiul universal să se introducă și în Ungaria

cel puțin pe baze atât de liberale și extinse ca în Austria.

Astfel se explică promisiunile lui Andrassy din toamna și iarna trecută, promisiuni pe care firește nu le-a putut împlini respingându-se proiectele. Asta e și cauza, că Andrassy în ședința de ieri a camerei n'a destălnuit nimic cu privire la conținutul proiectului. N'a descoperit căci n'a știut. Și nici la toamnă nu va prezenta el proiectul, ci mai verosimil e că va abdice, căci conștiința contelui negru nu se împacă cu reformele liberale. Să nici nu se pretindă așa ceva dela cel mai reacționar aristocrat al țării.

Sufragiul universal însă trup se va face, căci trebuie să se facă, — nu împartă persoana care îl va prezenta camerei. Dacă guvernul actual nu se va presta la rezolvirea lui, meargă în fundul iadului.

Asta e nădejdea noastră.

Un trădător sas.

II.

(P. N.) Articolul deputatului Eitel despre care s'a mai vorbit, crește în însemnătate și prin faptul, că el e deputatul ales din voia sașilor, fără contracandidat; prin urmare el e reprezentantul legal al sașilor; vocea lui e a întregului popor săsesc și a comitetului național al lor, precum deputații noștri fiecare reprezintă partidul național și poporul românesc. Și fiind astfel, nu ne vine a crede, că el a făcut acest act de trădare fără a-l fi făcut cunoscut colegilor lui și prin aceștia comitetului executiv al sașilor. Și chiar să nu-l fi făcut cunoscut: pânăce neamul său prin cercul său electoral și »Kreisausschus«-ul general nu-l vor fi silit să demisioneze, până nu-l vor fi comunicat din sinul lor, noi și toată lumea va trebui să vedem în el pe reprezentantul sașilor și să facem vinovat întregul popor săsesc pentru păcatul lui.

Cu atât mai mult, că cu toate că presa lor, (cele două foi »S. D. T.« și »Kr. Z.«) și chiar cercul lui de alegere au luat poziție contra lui — deși nu destul de hotărât; comitetul central al lor n'a luat nici o măsură și nu s'aude nimic nici din partea colegilor lui în deputație.

»Sieb. D. Tagblatt«, ca foaia cea mai oficioasă, a luat numai după câteva zile o scurtă notiță de acest articol zicând că nu exprimă părerea sașilor și e treaba alegătorilor ce vor face cu el.

Apoi după alte câteva zile, îmboldită de pișcăturile celor dela »Kr. Z.« care-i acuză de complicitate morală, tipărește un nou articol intitulat: »Gazetărie regretabilă«. În acesta desaproabă obiceiul unora dintre ei să discute politica săsească în foile din Pesta; mărturisește că și ei îi face impresia că articolul s'a scris la dorința guvernului;

declară că sașii urmăresc cu simpatie mișcarea șvabilor, care nu e pornită artificial de agitatori, ci e urmarea firească a asupririlor lor.

Și apoi peste alte zece zile publică declarația »Kreisauschusului« din Cohalm, cu un comentariu în care nu găsim nimica deosebit, decât următoarea caracterizare proprie: »Noi sașii observăm oarecare *pasivitate* față de mișcările șvabilor, dar nu *din lașitate ori egoism(?)* ci în urma credinței noastre față de stat, și care se manifestă și prin aceea, că noi, nemții, nu voim să întrerupem mersul liniștit al muncii din patria noastră, chiar când avem dreptate, pentru că noi suntem în primul rând oameni de stat (Staatsmänner) adecă *oamenii acestui stat* și nu politicieni«.

Așadar politica oficioasă rămâne în doi peri față de cazul Eitel, voind par'că anume să treacă peste afacere, ca să se uite și să rămână toate ca înainte. Ei n'au învățat nimic.

Mai cu bărbăție, mai cu avânt s'a arătat »Kronstädter Zeitung«, care totdeauna și-a păstrat mai mult ori mai puțin independența. Fostul organ al sașilor verzi, cu numirea fostului deputat Lurtz, notar public în Brașov, intrase și el în apele politice pline de gravitate, scoțând acum în urmă tonuri mai hotărâte, pătrunzând în coloanele ei și glasuri mai tinere și nemulțumite. — Dar ne grăbim să spunem, că și articolele acestora ca și în cazul de față au fost publicate fără să ia redacția răspunderea pentru ele, fără să se solidarizeze cu ele.

În această foaie dl Adolf Schuller unul din cei cari fac mult sânge rău conducătorilor de azi, constată, că »grosul alegătorilor are tot mai puțină înțelegere și simpatie pentru cursul în țic-țac al politicii ce o poartă conducătorii noștri (ai sașilor)«. Apoi: »Articolul dlui Eitel însemnează condamnarea a tot ce au făcut părinții noștri și o parte a generației de azi«. Și arată legitimitatea pretensiunilor șvabilor.

Și mai energică este somarea iscălită de »mai mulți alegători din Sibiiu« adresată Kreisauschusului din Cohalm, prin care se cere să se declare hotărât dacă sunt învoiți cohălmienii cu expunerile deputatului lor și le țin compatibile cu programul săsesc și cu atitudinea ce are s'o aibă un deputat sas. Iar în cazul că nu se solidarizează cu articolul lui »osândesc atitudinea ce o ia el pentru interese *par maghiare*, cari l-au adus în *contrast ce nu se poate împreună* cu interesele poporului săsesc și au ei de gând să-i arăte mulțumirea lor *într'un mod ce nu poate fi neînțeles?*« Căci articolul este un atac de propria tabără, chemată tocmai să ne apere, »este un atac contrar poporului săsesc apărarea în modul acesta a ideii statului unitar contra naționalităților«. »Unui deputat sas *nu-l e iertat* să se facă aderenții și apărătorul »ideii de stat« nici să paralizeze simțul național în trezire al celorlalte naționalități«. »În toate cercurile noastre expunerile deputatului Eitel au produs consternație și *întreg poporul așteaptă în rară unanimitate respingerea energică a as-torfel de idei*«.

Pe când însă ne-am așteptat ca Eitel să zică un »mea culpa«, tocmai din contră își apără »ideile« într'un articol tot în »Kr. Z.« mai »dovedind« încăodată pericolul ce-i amenință pe sași în Ardeal din partea românilor.

Iar în 15 Mai s'a adunat Kreisauschusul din Cohalm, care prin o declarație nu se solidarizează cu expunerile lui Eitel și își exprimă speranța »că dl deputat în viitor se va reține dela astfel de enunțaii jurnalistice, cari nu sunt în consonanță cu opinia publică, ca să *nu se strice bunăînțelegere de până acum dintre ei și alegătorii lui*«.

Acestea le-au de spus numai; ca și când n'ar fi decât o simplă divergență de păreri neînsemnate ce pot fi trecute cu vederea, lor le pasă numai de armonia dintre ei. Dar fapta lui Eitel nu poate fi socotită o greșală ce poate fi iertată cu un mea culpa, ci e vorba de principii, cari — dacă sunt

sincere — exprimă o convingere și deci nu pot fi schimbate de azi pe mâine. În cazul acesta nu-i rămâne lui Eitel decât să demisioneze, iar partidul să-l escomunică.

Dar nu s'a întâmplat nimica încă — și aici e *buba morală* ce le va mânca sașilor și puțină înțelegere și simpatie ce-au mai avut-o. Căci afară de acest sarbăd comunicat, nu s'a mai auzit altă voce oficioasă, rămânând toate ca mai înainte. Eitel deputat mai departe în Cohalm, membru al partidului național, reprezentând poporul săsesc, care totuși prin foi s'a exprimat contra lui. Dovadă că cercurile conducătoare îl aprobă ori au avut dinainte cunoștință de articolul lui.

Și dacă au ajuns ceva folos, este disprețul ce trebuie să-l avem pentru o așa uitare a orgoliului național produsă de egoismul cel mai strâmt, este »preținția ce și-au câștigat-o între șvabi și »frații« lor ceilalți din Ungaria și străinătate. Și în sfârșit este trezirea la viață a generației nouă săsești, care pare cuprinsă de un alt suflu de energie și mândrie națională decât cuminiții bătrâni.

Lor le atribuim și puținele glasuri de energie, precum și discuția principiară ce se poartă dela lucrul cu pricina încoace în coloanele Kr. Z.-lui în chestia politicii săsești. Acesta este folosul ce-l aduce Eitel, contrar intențiunilor lui, de care, noi ca români ne bucurăm, căci ne va apropia cu un pas de ei.

Vom ține la timpul său pe cititorii noștri în curent cu ideile ce să frământă la ei.

Prigonirea studenților români.

— Corespondență particulară a »Tribunei«. —

Budapesta, 27 Maiu.

La 26 Martie studențimea universitară română de aici a aranjat o convenire, la care, drept stimă pentru lupta bărbătească pe care o purtau, au fost invitați și deputații naționaliști; au și venit mai mulți de-

FOIȚĂ ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Strigături.

Din Arpașul-inferior.

De m'ar chema Bucura,
Gura la toți o as! da,
Dar mă chiamă Anica
Și mi-e scumpă gurița.

De-ași trăi cât platra 'n vie
Nu-mi l-au fată cu moșie
Să-mi poruncească ea mie,
Ci-o! lua una săracă,
Ce voi zice eu să facă,
Numai cât mie să-mi placă.

Mă 'nsurai să iau mulere,
Lui mama mamel mele.
Când o văd la foc șezând,
Par'că văz ursul jucând.
Când o văz în gura șurli,
Par'că văz mama pădurii,
Stau să iau coada săcurii
S'o lovesc în cerul gurii.

Cât li lumea pe sub soare
Nu-l bine ca 'n șezătoare,

Când se stinge lumina
Li crește mândrii inima.

De a'și trăi cât platra în munte.
N'ași iubi fată de frunte,
Ași iubi pe cea săracă,
Numai pe vole să-mi facă.

Săracile dragostile
Cum cântă ca pasările.
Dragostile tinerele
Nu se fac din mere, pere,
Ci din buze subțirele,
Din degete cu inele.

Mult mă muștră mălcuța
Să părăsesc ulița,
Că mi l goală drăguța.
Ulița n'o pot lăsa
Până știu pe mândruța.

Drag mi-l jocul românesc,
Dar nu știu cum să-l pornesc.
Și de nu l-oi porni bine
Lesne voi păți rușine.

Zică cine ce va vrea,
Eu tot joc pe vola mea.

Ori urâtă, ori frumoasă,
Că e tot din vița noastră.

Vai de mine ce să fac,
Că toate fetele-mi plac,
Nevestele moartea-mi fac.
Moartea-mi fac nevestele,
Dar mă'nvie fetele
Și așa mi duc eu zilele.

Până ce iubiam copile
Mai eră ceva de mine,
Dar de când iubesc neveste,
Crește barba fără veste.

Mândră, mândruleana mea
Rougă-te de malcă-ta
Să te sloborzi sara,
Bătăr până la porțiță,
Numa'n laibăr și'n cretință,
Să dai badiului guriță.

Mândră buze marmanzi!
Dar pe-acul seamă le ții?
Bade și pe-a d-tale
De-l aveă bună purtare.

În atențiunea parohiilor!

SZENTGYÖRGYI OSZKÁR,

pletor de firme de embleme de biserică și auritor,
Marosvásárhely, Kossuth Lajos utca 26.

Săvârșește orice lucru în branșa aceasta în mod de gust frumos și trainic pe lângă garanție. Însemnez că pictarea bisericilor am studiat-o în decurs de mai mulți ani în București și în celelalte orașe mai mari ale României și așa e eschisă

orice incorectitate în executare. — La dorință se trimite desemnuri porto-franco.

Cu distinsă stimă:

Szentgyörgyi Oszkár.

putați români și slovaci. Afară de studenții mea română s'au prezentat mulți tineri: slovaci, sârbi și italieni. S'au rostit discursuri atât din partea deputaților, cât și din partea tinerimei, care și-a adus prinosul recunoștinței. Au vorbit deputații Mihali, Ivanca, Lucaciu, Hodja și Bella, iar din partea tinerimei Mircea Russu, promițând că generația nouă va urma exemplul luptătorilor de azi.

»Budapesti Hirlap« și alte ziare din capitală au și sărit în zilele următoare, cu gura cerând reglementarea tinărilor nepatriotici. — Abia după două luni, tocmai în fața examenului, forurile universitare au venit să ceară socoteala tinerilor noștri. S'a pornit adevărat în contra mai multora cercetare disciplinară, fiind citați cu toții la oficiul decanatului universității:

Întâiu, Sâmbătă, a fost ascultat tinărul *Mircea Russu*, contra căruia s'a pornit, în special, goana. În fazionarea-i de o oră și jumătate găsește accente demne pentru a arăta că primește responsabilitatea pentru tot ce s'a petrecut. Asigură forul universitar că-i adevărat: tinerimea a aranjat serata, deputații au luat cuvântul, au cântat cu toții »Deșteaptă-te române«, cântecul agitator, *iredentist*. Asemenea declară că într'adevăr a îndemnat pe deputații români la luptă și a închinat în onoare fraților italieni.

Al doilea care a fost ascultat e tinărul *Vasile Lucaciu*, fiul deputatului, care, asemenea colegului său, se grăbește a recunoaște că serata s-a ținut între împrejurările știute. Răspunsul demn pe care l-au dat tinerii noștri sigur i-a făcut să se mire pe acești păzitori ai »ideei«, cari și între zidurile universității apără statul și »ideea«.

Tinărul *Lucaciu* a adus, prin răspunsurile lui, într'atât în furie pe președintele comisiei disciplinare, în cât acesta l-a — scos afară.

Al treilea a fost ascultat *Nicolae Popea*, care însă, nefiind de față la serată, nu a

putut da multe deslușiri. S'a identificat numai cu colegii lui.

Afară de aceștea au mai fost citați, în săptămâna aceasta, alți opt tineri, cari vor fi ascultați rând pe rând. Indignarea contra acestor măsuri insipide, acestor amenințări, e mare. Putem asigura însă că *tinerimea română nu se va speria de asemenea terorizări, menite numai a slăbi solidaritatea și conștiința lor națională!*

Cercetarea e în plină curgere. Se crede că prigonirea aceasta e pusă la cale în urma unui ordin ministerial.

Polonia rusească — nu moare.

În acești din urmă ani, Polonia rusească a fost turburată de un violent conflict școlar: elevii cereau să fie instruiți în limba maternă. În cele din urmă s'a ajuns la un compromis cu guvernul rusec; acesta a autorizat învățământul în limba polonă numai în școlile private, pe când în cele de stat, limba rusă rămâne singurul idiom oficial.

Polonezii au profitat de această semitoleranță: știind că n'au ce aștepta de la proiectele oficiale de reformă școlară, s'au hotărât cu totdinadinsul să îmbunătățească învățământul liber.

Din inițiativă privată, s'a creat o societate, »Polska Masierz Szkolna« (Școala-mamă poloneză) — însemnată de obicei numai cu inițialele P. M. S. — și care și-a început activitatea abia de vre-un an. Cu toate dificultățile multiple, s'a ajuns la rezultate surprinzătoare, dat fiind patriotismul poporului.

Într'un singur an s'au adunat 2 milioane de lei prin subscripția națională.

Numerul în ziua de 3 Maiu, aniversara vechii constituții polone, datul național pentru școală a fost de 400.000 de lei.

În Iunie 1906, societatea P. M. S. și-a dobândit aprobarea guvernului. Imediat s'au creat secțiuni în toată țara și cu începerea anului școlar s'au și putut deschide un mare număr de școli, grădini de copii, sali de lectură și biblioteci publice, pentru poporul însetat de cultură în limba lui națională. După o lungă perioadă, în care învățământul în limba polonă fusese prescurs, acum era și greu să se găsească dascăli trebuincioși. Prin bunăvoință și mari sacrificii s'au găsit primii învățători, iar pentru viitor s'a și întemeiat lângă Varșovia o școală normală poloneză, susținută tot din inițiativa particulară.

Comitetul central al P. M. S. are și sarcina să întrețină relațiile cu autoritatea oficială, misiune deosebită și foarte greu de îndeplinit, dată fiind și vădită rea voință a funcționarilor guvernului. Se cere pentru fiecare școală, pentru fiecare sală de lectură, o autorizațiune specială. Din 781 secțiuni ale P. M. S. numai 681 au fost autorizate și numai o mică parte din învățătorii propuși au fost agreeți. Mai ales în districtele vecine cu populația curat rusească, greutatea ce se pun de guvern sunt și mai mari.

De un an de când s'au deschis, școlile au fost frecventate de 63.000 de școlari, grădini de copii de 14.000 copii, iar sălile de lectură și de biblioteci s'au folosit 400.000 de cetățeni. Asociațiunea școlară numără acum 116.341 de membri.

Polonia a dat în anii din urmă nenumărate probe de o uimitoare vitalitate națională; dar nici unul din aceste acte nu este mai eloquant decât creațiunea școlilor private.

Dela acest minunat popor ar trebui să luăm exemplu și să ne întărim în credința că un popor oricât de asuprit să fie nu pierie, din contră tot mai mult se ojește, dacă are inimi nobile.

Din România.

Aniversarea zilei de 10 Maiu. Președinția consiliului de ministri publică următorul comunicat:

Pentru glorioasa aniversare de 10 Maiu, cele mai călduroase și mai bine simțite felicitări fiind adresate din țară și din străinătate Majestăților Lor, dl ministru președinție al consiliului este însărcinat să exprime cele mai vii mulțumiri înaltului cler, dlor reprezentanți ai națiunii, autorităților civile și militare, diferitelor asociațiuni și comunități românești și străine, comerțului și industriei, tuturor cetățenilor în deosebire, cum și persoanelor cari, prin adrese și telegrame, acoperite de nenumărate semnături, ca și prin înscrieri la Palat și manifestațiuni publice, la care Capitala a luat o mare și frumoasă parte, s'au grăbit să mărturisească simțimente de iubire și profund devotament pentru Tron și dinastie.

Germania și mișcarea aromânilor.

Din Constantinopol se scrie ziarului »Politische Correspondenz« că un ziar francez a publicat un articol asupra chestiei românilor din Macedonia, în care spune că mișcarea aromânilor e datorită Germaniei, ale cărei silinți sunt îndreptate spre țelul de a face din aromâni pioneri politici sale în Balcani.

Sprînjirea acestei propagande e o operă a regelui Carol și scopul propagandei constă în faptul de a sustrage acțiunea politică a românilor de sub influința Austriei și Rusiei.

Germania vrea ca, cu ajutorul României și prin teritoriul românesc, să dea extensiunea activității sale comerciale în Balcani, și de-aci sprînjul cel acordă politicii române în Macedonia.

Combătând aceste insinuațiuni, »Politische Correspondenz« face mai întâi istoricul mișcării naționale a românilor din Macedonia. La început, elementul românesc din Macedonia, deși recunoscut ca atare de autoritățile turcești, eră mereu confundat cu grecii și locuitorii de alte nații. La sfârșitul veacului trecut și la începutul veacului acesta s'a început o mișcare culturală de redeșteptare națională. Arhipreotii Uk'usta, Roza și Boiadei întocmiseră gramatici în limba aromânească, dovedind că românii cari descind din romani nu pot fi confundați cu grecii.

Dar sprînjitorul cel mai însemnat al mișcării de redeșteptare a fost Apostol Mărgărit.

Grație acestuia, propaganda națională a găsit teren tot mai mult așa că astăzi aromânii din Macedonia cer preluțndeni școli și biserici românești.

Această politică nu se poate nici decum atribui influenței Germaniei deoarece ea există înainte de venirea în România a regelui Carol (1866) și se știe că pe vremea aceea România se afla sub influența franceză.

Când, după războiul austro-german din 1866 și în urmă, la încheierea tratatului din San-Ștefano, românii macedoneni aflară că e vorba ca o parte din Macedonia să fie cedată grecilor, ei începură o acțiune energică pentru a pune în evidență caracterul etnic negrecesc al elementului care locuiește acea parte a Macedoniei.

Turcia recunoscu de altfel de mult dreptatea cererilor aromânilor și când a cedat stăruințelor lor în chestiunile bisericești și școlare, a făcut-o fără vre-o intervenție a puterilor și mai ales a Germaniei.

Încă în 1889, marele vizir asigurase printr'o ordonanță libertatea învățământului pentru aromâni.

E o fabulă că patrioții români ar fi în contact cu cercurile din Berlin dela cari s'ar inspira.

În ultimul timp românii recunoscând primejdia ce-i amenință, de a fi înghițiți de alte naționalități au început a stărui în mod mai energic în propaganda lor națională și dându-și seamă că aceasta poate avea succes numai prin menținerea și conservarea limbei românești au cerut Porții

Câte fete's cu măgele,
Toate's drăguțele mele.
Câte fete's cu cercei,
Toate-așteaptă să le cel.

Diana.

POEZII POPORALE.

Culese de C. Mușlea.

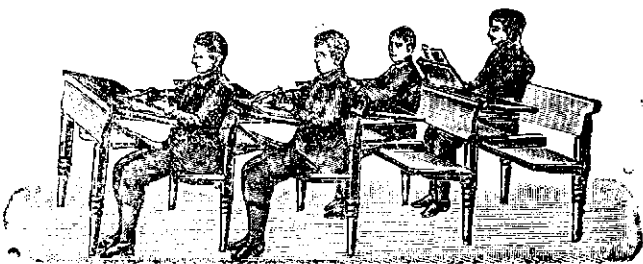
Codrule, frunză rotundă,
Pice bruma nu te ajungă,
Că mi-ai ținut mie umbră.
Codrule, frunză rotată,
Pice bruma nu te bată,
Că mi-ai fost mamă și tată.
Codrule frunzuță verde,
Ioane sprâncene negre
Când te văd mincia-mi se pierde,
Negre și-s sprâncenele,
Drăgălași și-s vorbele,
Mersul tău e legănat,
Cu dragoste amestecat,
Părul tău e gălbior,
Fața ta-i față de domn,
Buza ta-i din corn de sâu,
Ioane sufletul meu.
Mâna ta i picur de sânge
Când te văd înlăna-mi plânge.

Bancă de școală

Mobile de școală

Mobilă modernă de biurouri
și fabricare de instrumente gimnastice.

Catalog de prețuri gratuit și porto franco.

să le acorde și lor dreptul de a cultiva limba națională în școli și biserici naționale. Iradeaua din 1905 a reînviat garantarea drepturilor românilor. Acesta este istoricul mișcării de redeșteptare a aromânilor.

Dacă acum, Germania n'a văzut cu ochi răi această mișcare, cum n'a văzut cu ochi răi nici mișcările de redeșteptare ale celorlalte naționalități din Balcani, aceasta nu e decât o consecință a politicii sale din Balcani în special.

Feriți-vă de jidani!

Un țaran cu durere pentru frații săi, din frunțașă comună *Chelmac*, ne scrie, că și în acest sat curat românesc s'a cuibărit de curând o pasere hrăpărească, în chipul unui jidan vânzător de zama necuratului.

Chelmacul e situat la malul Murășului. Locuitorii se ocupă în mare parte cu prăsierea vitelor și cu economia de câmp, ocupațiune care le îngăduie în acest anutimp să vadă și de alte câștiguri. Lucrările de întărire a țărmurilor apei le sunt bicevenite, astfel că o mare parte din săteni s'au prins la treaba asta, care le aduce un câștig frumos.

Câștigul însă nu intră în șerpar, ci alunecă zi de zi în punga jidanului cu rachuri. Se pricep acestea lipitori cum să tesculască bănișorii românului câștigăți cu multă trudă în arșița soarelui. Mirosul lor de pisică îl poartă peste tot locul unde din sălbiciunile poporului pot trage toloase. Se așează cu șatra plină de spirt, holercă cloșită, mai cu seamă unde se face o lucrare mai mare. Cu vorbe blânde și cu ispită măfuriilor momesc mai ales pe oamenii năcăjiți, căci aceștia se dau mai ușor gândului trudit, iar gândul cu rachiu să împacă, așa spune scriptura bețivului. Că la câte rele duce beția, izvorul sărăciei și al nenorocirilor dintre oameni, — Dumnezeu să fe-rească!

În loc să vadă și chelmăcenii ca crițarii câștigăți cu palma și în sudoarea fațăi să-l pună frumuseț de o parte, ca strânși într-o grămadă mai măricică să mai poată împăca din celea năcăzuri, căci zău-zău nici chelmăcenii nu sunt ai de să nu mai poată de bine.

Datorăși is și ei pe la bănci, casele și pământurile li-s întabulate la Lipova, li apasă și pe el blățul și dările, și ei se apleacă de greutatea vremilor prin care trecem.

Însă așa se pare că ne paște un blăstăm din străbuni. Noi tot cu brațele încrucișate stăm, iar când ni-se dă și nouă prilej să mai câștigăm ceva, nu știm cruță, — banul n'are astâmpăr în punga noastră. Câți vântură țară nu se îmbogățesc din proștia și sălbiciunile noastre! Cum s'a îmbogățit atâtea lepră de jidan din sudoarea noastră? Așa cum se va îmbogăți de bună seamă și perciunatul ce s'a așezat acum la Chelmac.

Correspondentul nostru scrie că aproape toți cei cu brațe sănătoase sunt în lucru la Murăș. Dacă dintre aceștia numai vre-o câteva zece de inși îi dau spăritulul jidan pentru rachie câte 20 până în 50 crițari la zi, ușor poate socoti ori și ciue că într-o lună crițarii ăștia se ridică aproape la 1000 cor. Apoi nu-i păcat de moarte să se prăpădească atât amar de bani din punga românului.

Se vor găsi între țararii noștri și de aceia, cari în parte jidanului, căci acesta dă doar mâna cu el, îl lingusește și cu șiretlicuri nu îmbată țimintea omului prost de beutură. Dar asta-i iste-mea lui. Din prieteniile ce leagă acum cu oamenii își face cuib în sat — și nu-l mai scoți de acolo nici cu tămăia.

Apoi mai departe știți voi. Jidanul cumpără la licitație toate moșioarele omenilor scăpătați, vinde mărfuri și beutură pe datorie. În doi trei ani tot satul e în busunarul lui.

Chelmacul a fost ferit până acum de jidani. Neguțătorii de acolo sunt români. Țaranul care ne-a trimis scrisoarea dimpreună cu alți oameni de bine, sunt coprinși de durere la gândul, că se va cuibări perciunatul în satul lor. Grăim și noi către oamenii mai luminați, cari pricep primejdia ascunsă a ivirii unui jidan în satul lor,

— să povățuiască pe cei rățăciți — și să l'inde-parteze de glaja jidanului.

Dacă chiar nu se pot lăsa de beutură, bee, dar cu socoteală, așa ca să rămână și pentru casă, și pentru năcăzuri. Cheltuiască însă crițarul la român, căci tot al nostru rămâne.

Cel care e pus mai mare peste lucrători trăgă-și seama (acum încă nu-l dăm pe față) și să nu mâne oamenii cum măi o turmă — spre ușa jidanului.

Plutașii de pe Murăș și de pe Tisa, cari vin din Ardeal, din săculme și din Maramurăș ar putea povesti chelmăcenilor multe povești cu durere, cum ținuturile lor bogate în păduri și în belșug de toate, azi sunt toate pe mâna jidanilor.

Am scris acestea rânduri la rugarea fratelui nostru din popor, iar cetitorii *»Tribunei«* să-l tălmăcească și celor, pe cari îl privește.

Din Bucovina.

Festivalul Junimii. *) Programul definitiv al sărbătorilor jubilaire ale *»Junimii«* din Cernăuț s'a stabilit în modul următor:

Luni în 8 Iunie st. n., la orele 8 jum., seara: *Comers festiv.*

Marti în 9 Iunie st. n., la orele 11 a. m.: Des-vălirea portretului primului președinte al Junimii al dlui profesor univ. din București dr. Dimitrie Onciul.

La orele 3 jum. p. m.: mare șezătoare literară. La orele 8 jum., seara: reprezentarea dramei dui St. O. Iosif: *»Zorile«* și o apoteoză în teatrul municipal.

Mercuri în 10 Iunie n. la 7 ore dimineața va pleca o deputațiune la mănăstirea Putna spre a încununa mormântul lui Stefan cel Mare. Domnii cari voesc să însoțească această deputațiune primesc o reducere pe tren de 50%, însoțire și susținere gratis în Putna.

Primirea oficială a oaspeților din România se va face Luni la orele 6.53 min. p. m., a celor din Ungaria tot în aceeași zi la 7.33 min. p. m.

Spre a înlesni însoțirea, care se va face numai în hoteluri, și excursia la Putna, este necesar ca fiecare oaspe să comunice cu câteva zile înainte timpul sosirii sale în Cernăuț, *prezidentului soc. »Junimea«*: dlui *Cornel Corneanu, Cernăuț.*

Apelăm la toată suflarea românească să nu în-terlese ocazia binevenită de a vizita pentru un bagatel frumoasa Bucovina, atât de bogată în ră-mășițe istorice.

O mulțime de bărbați iluștri din România și Ungaria și au anunțat până acum venirea.

NB. Spre a ajunge Luni seara la 7.33 min. în Cernăuț, este necesar a pleca din Arad cu personalul Duminecă la 4.51 min. p. m. iar cu acceleratul la 4.16 p. m. spre Püspök Ladányi; iar din Cluj Duminecă la 6.02 p. m. tot cu perso-nalul spre a ajunge trenul direct Budapesta—Kö-rösmező. De la Kö rösmező pleacă personalul la 1 oră p. m. spre a trece prin Delatyn, Kolomea la Cernăuț.

*) Toate ziarele românești sunt rugate să reproducă această înștiințare.

Din străinătate.

Negocieri privitoare la chestiunea Dob-rogeană. Negocierile turco-române cu privire la chestiunea dobrogeană au reînceput Joi.

Chestiunea Finlandei în fața Dumei. — Duma urmează discuțiunea interpelării privitoare la Finlanda.

Deputatul Markow din estrema dreaptă zice că în cazul când constituțiunea finlandeză va-tămă interesele Rusiei, ea trebuie abrogată.

Rusia există pentru ruși.

Extrema dreaptă prezintă interpelare.

Naționalistul Wetchinin salută declarațiunile făcute de către primul ministru Stollpyn și speră

că guvernul va depune un proiect de lege care să reguleze relațiunile dintre Finlanda și Rusia.

Fracțiunea se va vota în contra interpelato-rilor.

Au mai vorbit încă socialdemocratul Gegel-chkaori și cadetul Miljukow.

Revoluționari ruși condamnați la moarte.

După o pertractare de șase luni de zile tribu-nalul militar din St. Petersburg și-a spus sen-tința în procesul celor opt revoluționari din Moscova. Dintre acuzați trei bărbați și o femeie au fost osândiți la spânzurătoare, un bărbat și o femeie la 15 ani muncă silnică și un bărbat și o femeie la 10 ani muncă silnică. Toți func-ționarii de stat repuși în ultimii doi ani au fost jertfele acestor opt revoluționari.

Contele Apponyi și școalele maghiare în România.

»L'Independance Roumaine« scrie sub titlul de sus următoarele:

Mai zilele trecute, *»Pester Lloyd«* felici-ta călduros pe contele Apponyi pentru că primise președinția de onoare și patrona-juł societății maghiare St. Ștefan din Bu-curești.

De amintit, că societatea St. Ștefan în-țreține în București mai multe școli ungu-rești cari sunt oficial subvenționate de gu-vernul maghiar și contele Apponyi e mi-nistru instrucțiunei publice în Ungaria.

Intr'una din ultimele ședințe ale Camerii în Budapesta, dl dr. V. Lucaciuc scoțând în relief politica școlară a contelui Apponyi, finzând a desnaționaliza elementul român în Ungaria, răpindu-i limba maternă, — com-para toleranța României care admite ca un ministru ungar să se afișeze ca protector oficial al școalelor maghiare funcționând în București și primind din partea guvernului maghiar o subvenție anuală de o jumătate milion coroane.

Față de constatarea aceasta care pune față în față politica plină de ură și sovi-nismul guvernului maghiar împotriva româ-nilor, cu politica întru adevăr liberală, pu-tem zice civilizată, a guvernanților români față de elementul maghiar stabilit în Ro-mânia, — un deputat kossuthist întreru-pând pe dl Lucaciuc nu a găsit ceva mai nou a aduce pe tapet, ci a amintit iar es-cursia dlui I. Brătianu în Ardeal, insinuând că ministrul de interne al României a pre-textat voiajul acela de plăcere pentru a face să cadă o ploaie de aur asupra fră-ților săi de peste munți!

Iată o ripostă care grăiește în de ajuns asupra mentalității apărătorilor coaliției ma-ghiare.

Șovinismul acesta bolnav trebuie să fi făcut colosale ravagii printre ei, pentru că la o constatare precisă făcută de dl Luca-ciu, ei să spue o poveste ce te face să dormi de a'npicioarele, — transformând o excursie inofensivă într'un complot misterios. E pe cât de ridicol și odios.

Dar pentru a reveni la chestiune, — ce ar zice oare contele Apponyi dacă un per-sonagiu din România ar accepta patrona-jiul unei școale românești în Ungaria?

E de ajuns a se pune întrebarea pentru a arăta enorma distanță ce separă spiritul public român, tolerant și generos, de strâm-tele pasiuni dominatoare în Ungaria.

RÉTAY și BENEDEK,

atelier artistic pentru obiecte bisericesti
BUDAPEST, IV. Váci-utca 59.

Mare magazin de tot felul de haine bisericesti, prapori, potire, feșnice de altar, lustru, cruci și tot felul de obiecte pentru montarea bisericelor. — Catalog de prețuri și modele trimitem cu plăcere.

În atelierul nostru de sculptură se fac: iconostase complete, altare, tabernacule, amvoane, icoane por-tative. — Pictare de iconostase și icoane sfinte, pictare de biserică. — Planuri, catalog de prețuri trimitem cu plăcere. Pe omul nostru expert îl trimitem fără taxă la fața locului, pentru primirea lucrului.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 28 Maiu n. 1908.

— **Abzicerea banului.** Paul Rauch banul Croației și a dat eri abzicerea. După el va urma un guvern de oficianți în frunte cu *Alexandru Rakodczay* fostul ban al Croației.

— **Peregrinajul românilor gr-cat. la Roma.** Ieri înainte de amiază sfântul părinte Pius X au primit în audiență pe românii uniți, cari au peregrinat la Roma sub conducerea episcopilor Radu și Hosszu. După vorbirea ce a ținut-o episcopul de Oradea Mare: Radu, a răsunat papa într'un ton foarte călduros binecuvântând biserica unită și pe peregrinii, ce au alergat ca să salute pe sfântul părinte în cetatea eternă.

— **Carmen Sylva într'o societate literară din Budapesta.** Di Nicolae Putnoky, directorul gimnaziului din Lugoj a ținut în ultima ședință a societății literare »Kisfaludy« din Budapesta, o interesantă conferință despre activitatea literară a Carmen Sylvei, în asistența unor aleși scriitori maghiari.

După ce a recitat în o frumoasă traducere maghiară și a comentat cele mai frumoase poezii a Carmen Sylvei, conferențiarul a conchis astfel:

»Carmen Sylva ca femeie, ca poetă și ca Regină, aparține celor mai strălucite din sexul ei. Prin activitatea sa literară îndeplinește o misiune frumoasă și nobilă. Este ca o făclie, care luminând altora, se topește pe sine.

»Meritul său literar este, că nu se coboară la gustul cetitorilor săi, ci caută să-i ridice la nivelul ei intelectual și să-i înobileze«.

— **Korkán satisfăcut.** »Lupta« scrie: Fiolgăbiul Korkán poate fi satisfăcut, căci a reușit să-și repare cu ajutorul judecătorei onoarea îndreptățită. Di Lucian Bolcaș, fostul colaborator intern al ziarului nostru, arătase la timpul său în »Poporul Român« cine este Korkán. Pentru asta Korkán l-a intentat proces pentru vătămare de onoare. Procesul s'a desbătut astăzi, când di Bolcaș a fost pedepsit cu 14 zile temniță. Împotriva sentinței s'a apelat la tablă. Ieri chestia s'a desbătut și la tablă, care a aprobat sentința forului prim. În urma asta di Bolcaș a fost îndată deținut și arestat.

— **Afacerea universității din Zagreb.** Alături a primit senatul universitar răspunsul guvernului la memorandum ce l-a înaintat cu câteva zile mai înainte. La răspuns — se zice — că guvernul nu i dispus să așeze din nou la postul său pe profesorul Surmin și provoacă senatul ca în decurs de trei zile să ducă un deciz concret referitor la urmașul profesorului Surmin. Iar ce privește destituirea lui Manolovici, guvernul absolut n'a raportat nimic. Senatul universitar ieri seara a ținut o constătuire, despre a cărei rezultat nu se știe încă nimic, deoarece totul s'a ținut în secret. Ieri a fost cea din urmă zi de înscriere la universitate. *Până acum de toți s'au înscris numai trei, zi trei studenți.*

— **Tulburări într'o comună slovacă.** În comuna Ludrova din Nordul Ungariei de vre-o câteva zile poporul e în viață agitată. Cauza care a stârnit pacea poporului de o fire blândă e identică cu cea care a iscat tulburările din Lucsk. Episcopul de Zips a numit un preot în comună care de repetate ori a dat dovezi de ură nelpăcată față de slovaci. În ziua instalării sale,

poporul s'fruntat în sentimentele sale cele mai firești, a grăbit înaintea bisericii unde fruntașii din popor au ținut vorbiri și au constituit mulțimea pentru rezistență împotriva noului preot. S'a hotărât bolcotarea preotului. Ludrovenii nu vor asista la slujbele celebrate de preotul pus peste voia lor.

— **Cernova în Galiția.** În satul Cernichov din apropierea orașului Tarnopol, jandarmii au măcelărit în mod îngrozitor populația ruteană a acestui sat. Acest măcel a fost cauzat de ceartă ivită între țărani și deputatul polon Rosvadovsky, asupra dreptului de pescuit de pe un lac aflător pe ținutul domeniului al deputatului. Țăranii ruteni aveau dreptul străvechi de pescuit în lacul cel sus amintit dar ura ce deputatul polon o nutria față de asupriții ruteni l'a îndemnat să interzică țăranilor dreptul de pescuit. Interzicerea fiind ilegală țăranii au continuat pescuitul.

Eri o țărăncă au fost arestată de către jandarmi din cauza că a pescuit pe lacul lui Rosvadovsky. Țăranii indignați de această ilegalitate au mers la casa comunală și au preluat eliberarea arestatelor. Un copil din mulțime aruncând o pestră asupra jandarmilor, aceștia ca niște fiere sălbatice au năvălit asupra mulțimii, și au descărcat gloanțele veninoase asupra mulțimei nevinovate, omorând 3 feciori, 3 fete, iar pe 12 înșirându-l mortal.

— **Zăpezi și inundații.** Zăpada ce continuă a cădea în toate părțile Elveției a pricinuit pagube uriașe. În multe localități vile și livezile sunt distruse, iar liniile telegrafice și telefonice întrerupte; trenurile nu circulă; în multe părți, avalanșele pricinuesc nenorociri. Râurile sunt umflate și e temeră de inundații mari.

În Italia de nord e un frig strașnic. În urma ploilor torențiale, lacurile s'au revărsat. Astfel oțelurile de pe marginea lacului Maggiore sunt sub apă. În munți a căzut o cantitate enormă de zăpadă.

După știrile soale din Newyork, în urma unei ruperi de nori în mai multe orașe din statul Oklahoma au fost stricate rezervorile de gaz.

Multe orașe au rămas în întunec complet; altele au fost inundate. Pagubele sunt enorme.

— **Aeroplanul Delagrange.** Aeronautul francez Delagrange căruia vântul puternic i a zădărnicit Duminică la Roma experimentul, după cum se vestește din Roma, ieri în prezența regelui și a comisiei compusă din ofițeri s'a urcat în văzduh cu aeroplanul lui de o construcție minunată.

Aeroplanul a plutit în aer vreme de 10 minute și jumătate parcurgând o distanță de 10 kilom. Experimentul s'a repetat de două ori cu deplină reușită. Din drumul său aerian mașinăria s'a întors totdeauna cu precizie la punctul de plecare.

— **Primul congres internațional contra duelului în Budapesta.** În ziua de 4 Iunie va avea loc primul congres internațional contra duelului. Până acum s'au anunțat o sută de delegați din Europa și America. Din Asia, până în prezent numai Japonia a anunțat că participă prin cinci delegați. Congresul va fi deschis în numele guvernului de Apponyi, ministrul Instrucției publice.

— **500 de oameni s'au înecat.** Ziarul »Daily Telegraph« aduce știrea din New-York, că în Texas revărsarea râului Missipi a pricinuit foarte mari pagube. Șivoul a rupt opt poduri și a înecat mai multe sate. Peste noapte a crescut așa de repede încât a năvălit în case. Mulți înși s'au înecat pe când dormiau. Numai în orașul Texas s'au înecat peste 100 de oameni. Între acești nenorociți partea cea mai mare sunt negrii. Mizeria e nespun de mare între cei cari au scăpat cu viață, căci au rămas fără case, fără îmbrăcăminte și fără hrană. Până acum j'au fost scoase din valuri vre-o 500 de cadavre.

— **Înșelătorie de 50.000 mărci.** În 2 Febr. 1907 un institut de bani din Berlin a plătit pe baza unei epistole adresată de o bancă comer-

cială din Varșovia proprietarului Iacovovschi, care locuia într'un hotel din Berlin. Mai târziu pe baza unei informații primite din Varșovia a ieșit la iveală că mandatul pe baza căruia s'a făcut lichidarea, a fost fals. Poliției din Varșovia i a reușit a pune mâna pe înșelător în persoana studentului universitar Eduard Marginski, care pentru excocheria a fost deja închis mai de multeori. Marginski nu tăgăduiește că a primit el cele 50.000 de mărci dar din acestea numai 7000 de mărci și a reținut căci restul l-a împărțit între complicii săi. Poliția a luat măsuri întinse pentru prinderea celorlalți tovarăși, deoarece institutul păgubit a publicat un premiu de 2000 mărci pentru curățarea înșelătorilor.

— **Nenorocire cu automobilul.** Între Sevilla și Cordoba s'a întâmplat Duminică o nenorocire cu automobilul.

În automobil era marchizul Granata, un senator și un general. Fiind drumul foarte periculos marchizul Granata care mărșăluiește automobilul la o întorsătură l-a mănăit prea aspru așa, că s'a lovit de un stâlp, care a aruncat automobilul peste palanci în abis. Toți trei sunt morți.

— **Duelurile principelui Napoleon.** Alături ieri s'a dus la casarma gardei din St. Petersburg principele Napoleon cu frații Pisen, ofițeri la marină. Primul duel s'a terminat fără vărsare de sânge deoarece contrarii s'au împăcat. În al doilea însă locotenentul Pavel Pisen a fost rănit mortal de sabia principelui Napoleon, care a rămas neatinț.

— **Discursurile parlamentarilor englezi.** În biblioteca parlamentului se păstrău până acum în înfrigime numai discursurile șefilor de partide, discursuri reproduse cuvânt cu cuvânt. De aci înainte se vor păstra și discursurile întregi ale tuturor membrilor parlamentului. În acest scop, numărul stenografilor oficiali va fi sporit dela opt la zece. Fiecare stenograf scrie în mijlocul, într'o zi, 7.200 de cuvinte. Ceea-ce scrie un stenograf în timpul întregii sesiuni, ocupă un volum de peste o mie de pagini.

— **Ciuma la Bagdad.** Dela 7 Mai au fost la Bagdad 20 de cazuri de ciumă printre cari 6 mortale.

— **Anarhiști devastând ziarul »Humanité«.** Vre-o zece anarhiști, nemulțumiți că ziarul »Humanité« nu a inserat o rectificare pe care dănușii o cereau cu privire la alegerile pentru consiliul general, au năvălit în biroul ziarului și au sfărâmat o parte din material.

— **Confiscarea memorilor generalului Linevici.** Memorile decedatului general Linevici, cari precum se știe, cuprind fapte senzaționale pentru lumea politică și diplomatică, au fost confiscate din ordinul personal al Țarului.

— **Două fabrici pirotecnice aruncate în aer.** Din Roma, se telegrafiază că două fabrici de articole pirotecnice din Apulia în urma unei explozii, au fost aruncate în aer și complet distruse. Sunt cinci morți și opt răniți.

— **Câte suflete sunt pe pământ.** O carte tipărită în America, care li numără »Blue Book of Mission« ne arată, că în toată lumea trăiesc cam la 1.563.446.000 de oameni. Dintre aceștia sunt cam la 559 de milioane creștini, 216 milioane mohamedani, 776 milioane păgâni, 12 milioane jidani și alte 15 milioane de oameni feluriti.

— **Jidani, cari cred în Hristos.** La Londra trăiesc niște jidani, cari cred în mântuitorul Hristos. Ei sunt supuși ruși și trăiesc de vreme mai îndelungată în Londra, de unde din când în când călătoresc prin centrele Europei, ținând conferințe. De curând au fost în Ungaria de unde vor călători prin România și Bulgaria. Ca atari jidani sunt în Londra vre-o 2400, cari cred în Hristos ca răscumpătorul lui Israel. Să nu fie aceasta oare o șarlatanie jidovească??

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás

măstru de monumente și pietre de cimitir.

 Fabricație proprie din marmură, granit, soynit, labrador etc., din pietre de marmură. Magazinul se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25. Căminul și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21. Telefon 662.** Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bănapatak.

— **Adormirea prin curenți electrice.** Invățatul francez Leduc a imaginat un aparat pentru adormirea bolnavilor ce urmează a fi supuși operațiilor.

Adormirea se face cu ajutorul curenților electrice, imaginați de dânsul și numiți curenți „Leduc”.

Acești curenți, de potențial mic lucrează în aceeași direcție și în mod intermitent. O casă germană a construit un aparat care să dea astfel de curenți și de curând Carpentier în Paris a construit un aparat, care permite întrebunțarea adormirii electrice ori a unei anestezii parțiale, în practica curenților a doctorilor. Leduc s'a supus el, cei dintâi experiențelor cu curenții producători de somn electric și descrie impresiile căpătate: viața sufletească dispăre aproape; el aude vorbele celor dimprejur ca în vis, ar vrea să comunice cu dânsii, dar nu poate.

— **Învierea animalelor ucise de electricitate.** Aceași curent „Leduc” fură întrebunțat de o doamnă din New-York, Luisa Rubimovici, în o serie de experiențe cu animalele. Cu un curent de 5—6 volți animalul e adormit, respirația și pulsul sunt cu totul regulate. Dacă curentul e de 55 volți și lucrează câteva secunde, imediat după ce facem ca el să înceteze, se observă la animal convulsii ca în cazurile de epilepsie. Cu un curent de 12—15 volți, care ar lucra o minută asupra unui leure, animalul e ucis. Dându-i însă curenți la intervalele regulate, l-se provoacă respirația artificială și pulsul și mișcările respiratorii reîncep. Aceste fapte sunt relatate de Alfred Gradenwitz în „Revue generale des Sciences” nr. 5 din 15 Martie 1908 și el declară că doamna Rubimovici i-a prezentat un leure care fusese de mai multe ori ucis și învial și care totuși era sănătos. Această respirație artificială electrică dă bune speranțe în ce privește readucerea la viață a oamenilor uciși prin descărcările electrice de cel mult 2000 volți; e nevoie să fie însă aplicată imediat. Tot așa ea ar putea fi întrebunțată cu su succes în cazul accidentelor mortale ce au loc uneori, când se întrebunțază ca narcotic clorformul ori eterul.

— **Fața tragediei și mâna albă** este de cea mai mare importanță pentru frumetea femeilor. Astăzi fiecare damă folosește numai cremă Marta și săpun Marta, fiindcă numai aceste s'au adeverit ca adevărat bune în contra pistriilor, petelor de ficat, coșuri, milteseri, roșeața mânilor. Dă feții și mânilor frăgezime și culoare albă ca zăpada. Prețul unui borcan cremă Marta costă 1 cor. o bucată săpun 70 fil. Se poate comanda la singurul preparator: Tómay Imre și Wachsman Jenő, droguerie și parfumerie în Szabadka.

— **În atențiunea învățătorilor noștri.** La Beiuș se deschide concurs pentru ocuparea postului de învățător gr. or. rom. rămas vacant prin moartea regretatului Cigariga. Salarul e de 1000 cor. și venituri laterale vre-o 300 cor. Beiușenii caută un învățător harnic, care, credem, se va și arăta. Beiușul merită să aibă un învățător bun, iar cine va fi ales, să știe, că are de împlinit o frumoasă misiune culturală.

x Sticlărie, porcelanuri, lămpi și obiecte de lux de argint de china se pot procura pe lângă prețuri fixe și de încredere la urmașul lui Müller Somlyai, Kolozsvár, Kossuth Lajos utca 4 sz., care e furnizorul mai multor institute, întreprinderi și corporațiuni. Candelambre de biserică, lămpi suspendate 2 fl. 50, 12 pahare de apă cisalate 72 cr.

Vă rugăm să fiți atenți la firmă.

Fumători! E o mare economie de bani dacă cumpărați tuburi de țigăre de la firma de jos.

100 bucăți „Killing” liber de nicotin	08 cr.
100 „Tiszi”	10 „
100 „Delibáb”	12 „
100 „Riz Abbazia”	16 „
100 „Colibri”	18 „

Singurul depozit pentru Ungaria Harmathy Pál, magazin de țigăre Debrecen. 7000 bucăți se trimit francate.

Cereți preț curent.

Felurimi.

Cât petrec femeile la oglindă? Un stătician, în orele sale de plicileasă a culcat vremea ce o prăpădesc femeile înaintea oglinzii. Cercetările sale le-a făcut ca moș, unchiu, tată și frate. A constatat că femeia deja dela frageda etate de 6 ani își petrece vremea în mare parte pozând înaintea oglinzii. Dela etatea de șase ani până la zece, copila stă zilnic șapte minute înaintea oglinzii dela 10 până la 15 ani, un sfert de oră. Începând cu anul al 16-lea copila își aruncă ghețele de „backfisch”, pășește în viață, l-se înmulțesc grijile pentru holne și exterior. Până la etatea de 20 de ani deja cochetează câte-o jumătate de oră cu fotografia sa din oglindă. La 20 de ani fetele ori să mărită ori ba. Dacă nu să mărită, trebuie să se ocupe și mai mult de exterior, ca să se poată mărita cât mai îngrabă; iar dacă se mărită nizuința principală il este să-și fie bărbatului înălțuit. În urmare vremea petrecută la oglindă în acest restimp trece peste o jumătate de oră. La etatea de 30 de ani face amară experiență că deja nu mai e așa de fragedă și delicioasă ca până acuma, își ea deci refugiu la oglindă petrecând în fața ei trei sferturi de oră. Dela etatea asta în sus oglinda pierde din ce în ce din însemnătatea rolului ei în viața femeii. Vremea trebuie să și-o jertfească familiei, economiei de casă, bărbatului, copiilor ori să împacă cu soartea, că deja a trecut baba cu coacii. Atât de înțelepciunea statisticianului. Se pare însă că n'a pătruns în de-ajuns vanitatea femeiască.

Lupta unui înblânzitor de animale cu o hienă. În orașul Nieuves era târg de țară zilele trecute. În arena romană rămasă în ruină din vremuri străvechi s'a jăsezat din acest prilej o menajerie. În vremea oamenilor menajeriei să pregăteau de reprezentație, un înblânzitor a intrat în cușca hienei, săvârșind cu ea mai multe figuri de gimnastică. Deodată un tipet înflorător a străbătut aerul.

Personajul a alergat îndată în partea strigătu-lui și a găsit pe nenorocitul înblânzitor scădat în sânge. Pe pieptul lui sta ghemuită hiena. Abia cu mari osteneți a reușit personajul să desfacă fiara sălbatică de jertfa sa. Bietul om când s'a văzut atacat de fiară, a încercat să se apere în desperare, dar mușcăturile săbaticului animal i-au topit puterea și a căzut leșinat. Fiara setoasă de sânge l-a sfâșiat apoi în dragă voie.

E de mirat că a mai rămas un strop de viață în bietul înblânzitor care acum e internat într'un spital unde se luptă cu moartea.

Statura suveranelor europene. Puțini vor fi știind că aproape toate suveranele din Europa sunt mai înalte de statură ca bărbații lor. Împăratul Germaniei e numai cu puțin mai mic decât împărăteasa. Țarul Rusiei e micșinat pe lângă țarivna. Regele Italiei abia ajunge până la umerii reginei Elena, iar regina Spaniei întrece pe Alfonso III cu o jumătate de cap. Regele Danemarcei, despre care nu se poate spune că e mic de statură, e cu câțiva centimetri mai mic decât soția lui, care e foarte înaltă. Numai doi suverani europeni se pot lăuda că sunt mai înalți decât soțiile lor. Aceștia sunt regele Norvegiei și principele Muntenegrului.

Un bărbat cu o sută de neveste. În închisoarea din Bristol se afla un om cu numele Arthur Hyne, despre care se crede că e vestitul dr. Wiltzhoff, pe care justiția americană îl caută de vre o câțiva ani, fiindcă luase în căsătorie o mulțime de femei, pe cari le jefuia și apoi le părăsea. Același lucru l'a făcut în Anglia sub numele Hyne. Acum doi ani Wiltzhoff era ziarist în Londra, de unde s'a dus în New York. E în vârstă de vre o 45 de ani. Mai înainte purta ochelari și mustăți; în urmă Hyne umbra ras și fără ochelari. De când e arestat, au fost înaintate în contra lui mai multe plângeri pentru bigamie. Acuzatul a declarat, cu sânge rece, că și în Manches-

ter au fost ridicate astfel de plângeri contra lui. S'a rugat să l-se dea voie să și vadă soția și copiii. Întrebat despre ce femeie și copii e vorba, a răspuns că una din femeile cu care s'a căsătorit în Manchester e adevărata lui soție.

Hyne și a găsit victimele prin anunțuri de căsătorie. El își dădea titluri universitare americane și de regulă cerea dela fete bani pentru a-și instala o locuință potrivită pentru un medic, apoi dispărea cu banii. Când nu putea escroca altcum banii dela fete, le lua de soție.

Asupra lui s'a găsit un cek de 350 lire sterline, pe care l-l'a dat una din nevestele sale cu care a plecat la Londra, unde a părăsit-o. Cercetările contra lui Hyne dau la iveală zilnic noi fapte de asemenea fel. Deocamdată s'a stabilit că Hyne lucra ca dentist sub numele Weston. Sub acest nume a pungașit, în aceaș timp, pe nouă surori.

BIBLIOGRAFIE.

Premii acomodate pentru școlari la examene se recomandă mai ales „Rugăciunile școlarelor și cântări bisericesti” cu 40 fil. și „Pentru țărani” de Nicu Stăjărel cu 1 cor. exemp. Se pot căpăta dela administrația „Tribuna” și Tipografia diecezană Arad.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 28 Maiu 1908

ÎNCHIRIEREA la 1 ORĂ

Orza pe Oct. 1908 (100 klg.)	20.74 - 22.76
Săcară pe Oct.	17.90 - 17.92
Orza pe Oct.	14.05 - 14.08
Orza pe Iulie 1908	13.32 - 13.34

ÎNCHIRIEREA la 4 ORE

Orza pe Oct.	20.64 - 20.66
Săcară pe Oct.	17.80 - 17.82
Orza pe Oct.	13.96 - 13.98
Cușor pe Iulie 1908	13.26 - 13.28

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu

De Tisa — — — —	22 K. 30—23 K. 90 fil.
Din comitatul Albei — —	22 „ 75—23 „ 65 „
De Pesta — — — —	22 „ 10—23 „ 70 „
Bănățenesc — — — —	22 „ —23 „ 60 „
De Bacica — — — —	22 „ 30—23 „ 70 „
Săcară — — — —	20 „ —20 „ 30 „
Orzul de nutreț, cvalit. I.	13 „ 50—13 „ 80 „
„ de cvalitatea II.	13 „ 10—13 „ 50 „

Manuale școlare cu aprobare ministerială.

Sub nr. 31049/1908 au primit aprobare ministerială următoarele manuale școlare ale dlui **Iuliu Vula**: Abcdar ilustrat à 40 fil., Abcdar după metoda sunetelor vii à 40 fil., Carte de cetire pentru clasele 3—4 à 50 fil., pentru clasele 5—6 à 60 fil., Curs practic de limba română (gramatică) à 60 fil., Curs practic de aritmetică pentru clasele 2—4 à 60 fil., Aritmetică și geometrie pentru clasele 5—6 à 36 fil., Curs practic de economie rațională à 56 fil., iar sub nr. 28419/1907 manualele: Curs practic de limba maghiară pentru clasele 1—3 à 50 fil., pentru clasele 4—6 tot à 50 fileri.

Toate aceste manuale sunt tipărite și se află spre vânzare în tipografia „Diecezană” din Arad.

Redactor responsabil provizor Sever Bocu.
Editor proprietar George Nichin.

FRANZ JOSEF
APA PURGATIVA CEA MAI BUNA DIN
APELE PURGATIVE.

Farmacia „Regina Elisabeta”
laborator medical și cosmetic
Szeged, Csongrádi sugár-ut.

Recomandă preparatele celebre cu efect experimental au gur, fabricate în laboratorul cosmetic și cunoscut sub numele „Elisabeta”.

Cremă de față „Elisabeta” — de zi și de seară — redă feței frăgezimea tinereții, împiedecă formarea crețelor, face să dispără imediat pistriile, petele de ficat și tot felul de necurătenți ale pielii. Prețul 1 și 2 cor.

Lapte de crim „Elisabeta”, contra tuturor boalelor de piele și a defectelor frumsetei, efect sigur. Prețul 1 cor. 20 fil.

Spirit de păr „Elisabeta” după o folosire de câteva zile împiedecă formarea mătreței, întărește rădăcinile bolnave ale părului. Prețul 1 cor. 60 fil.

„Buzodol” contra auzărei picioarelor și a mânilor — după o singură folosire, efect sigur și în cazurile cele mai grave. Prețul 1 cor.

Singurul depozit la fabricantul. Comandele din provincie se îndeplinesc punctual. La o comandă de 10 cor. cu se scootește împachetarea și porto.

Lemle József, farmacist

BĂILE BUZIAȘ

stațiune de căi ferate, postă și telegraf.

Dela gara de nord din Pesta vagon accelerat direct. Sezonul dela 15 Mai—15 Septemvrie.

Băi speciale pentru bolnavi de inimă pentru boale femești, la boale de beșică și rinichi, la boale de piatră și nisip, cataruri de intestine și de stomac. Contra anemiei, contra limfaticismului și contra rachitamului, contra slăbiciunii generale și contra boalelor de femei. Izvoare ra-

dioactive cu acid carbonic și sărate și izvoare fenginxase cu acid carbonic. Prospect se trimite la dorință.

Direcțiunea băilor.

PRODUSELE DE ACID CARBONIC

ale băilor Muschong-Buziaș.

— se exportă în afară de cartel imediat în orice cantitate acid carbonic curat, natural —
din izvoarele renumite ale băilor Buziaș.
Să nu se confunde cu apele produse în mod artificial, cari n'au conținut așa bogat de acid carbonic.

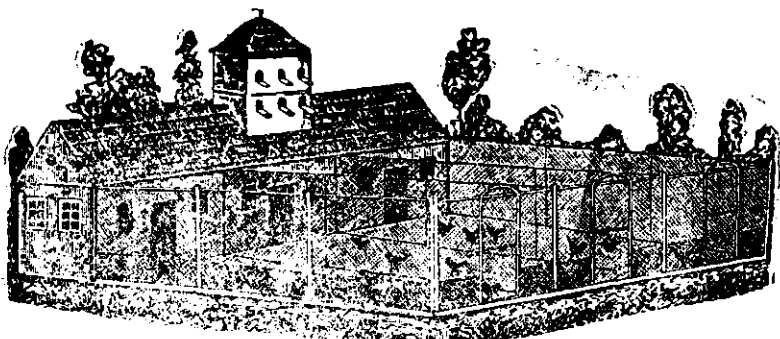
Serviciu prompt și conștientios!!

Adresa telegrafică: Muschong Buziașfördő Interurban telefon 18 sz.

Neubauer János

fabricant de funii, țesături, de grilajuri, de site și saltele de sârmă.
DEBRECZEN.

Recomandă preparatele sale de sârmă ca: țesături de sârmă din aramă fer și ținc are în depozit pentru mori fabrici și scopuri agricole. Recomandă sita de ventilat sistem Bachler. Pregătește țesături de mână și fabrică la îngrădit de grădini, curți de galițe, sită de sârmă cu ramă de fer la lucrări de pământ, nisip, petriș ș. a. Apărătoare de scânteii la locomotive, mori și coșuri de fabrici. Somiere elastice pentru pat pe staluri de fer și lemn. Cu un cuvânt tot felul de lucrări ce se țin de aceasta branșă.

CU PREȚURILE CELE MAI MODERATE.

LICITAȚIUNE MINUENDĂ.

Pe baza concluzului Ven. Consistor gr. ort. român din Arad, Nr. 2688 și 2689/908 prin aceasta se publică licitațiune minuendă pentru edificarea unei sale de învățământ la azilul nostru confesional din Socodor, tractul Chișineului (Kisjenő) și ridicarea unei cruci de piatră înaintea bisericii cu prețul de exclamare 4586 cor. 59 fil. și 1050 cor. pe ziua de 25 Mai (7 Iunie) a. c. la 2 ore p. m. în localul școalei II din loc.

Licitanții au să depună vadiu de 10% din prețul exclamării. Planurile, preliminarele și condițiunile se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Licitațiunea se va ține separat atât pentru sala de învățământ cât și pentru cruce.

Întreprinzătorul n'are drept de a pretinde diurne, viatec și spese de călătorie.

Socodor, la 14/27 Maiu 1908.

Aureliu Popa,
președ. com. parohial.

I. Crișanu,
inv. not. com. par.

In o comună curat românească,
constatătoare din 700 numere s'ar predă
unui român din cauza altei întreprindere

O prăvălie de coloniale.

Ofertele sunt a se trimite la administrația ziarului.

100 exemplare de corecțiuni (proptise) pe hârtie calitate cea mai bună 90 fileri porto pentru 100 exemplare 30 fil. pachet de 5 kg. (până la 600 bucăți, 72 fileri; dacă banii se trimit înainte; **legarea corecțiilor «Haladás»** (de înaintare) cu porto cu tot 1 cor. 40 fil. la librăria **INGUSZ I. și fiul**, Arad.

Preturi fixe.

Prăvălie nouă.

Despărțământ de postă separat.

Involuntar

== se oprește publicul și se uită mirat la noua prăvălie ==

magazinul de ghetete Kobrak

și la vitrină în care sunt

== cele mai frumoase ghetete ==

de bărbați, dame și copii, cari se vind cu **prețuri strict fixe**

Comandele din provincie se îndeplinesc cu punctualitate.

Lányi Marczell

Magazin de ghetete Kobrak — Arad — Str. Atzél Péter 1.

Prăvălie nouă.

Prăvălie nouă.

Comandele după măsură.

Prăvălie nouă!

Telefon Nr. 429.

Distins în: Triest, Pécs, Temesvár și Budapesta.

Urmașul lui
Jiratkó A.

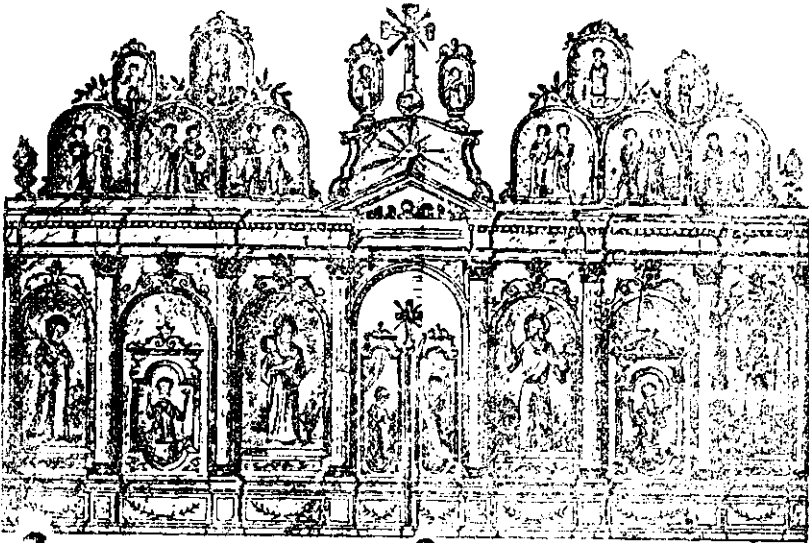
Kálmán Ede

sculptor și edificător de altare.

Király u. 38.

P É C S.

Perczel u. 35.

Onorați parohi! Am onoare a atrage atențiunea Prea Sfinților voastre asupra firmei mele de sculptură și altare.

Din atelierul meu au ieșit tot felul de statui de platră și lemn precum și de masă de piatră cari precum sunt de estine sunt tot așa fără nici o excepție. Construesc altare în toate stilurile, dela cel mai simplu până la cel mai complicat. Mai multe sute de scrisori de recunoștință adevărate că nenumărate statui, altare și montare de biserici făcute de mine, fotografiile cărora stau la dispoziția oricui, toate au satisfăcut deplin pe cei cari le-au comandat. Primesc reparaturi și tot felul de renovări în branșa această. Recom. On. parohi: Urmașul lui Jiratkó A. **Kálmán Ede**, sculptor și edific. de altare.

Condiția cea mai principală a frumuseții femeiești e pelița fragedă!

Mijlocul cel mai eficace și potrivit pentru a obține aceasta sunt:

Crema „Angyal“

cu efect uimitor, nesfricăcioasă, preț 1 cor.

Săpun „Angyal“

cu miros excelent, curat de flori, preț 70 fil.

Pudra „Angyal“

singura pudră care păstrează prăgezimea pielii se lipește de față și nu se observă. Preț 1 cor, 20 fil.

Regenerator de păr american

de Dr. HYAM.

Redă părului încăruntat culoare ori-

:: :: ginală (nu e vâpseală). :: ::

Preț 1 cor. 50 fil.

Cremă de lapte de roze

face mâinile fine. Preț 30 fil.

Le prepară:

Dr. Vámos și Fűredi

drogherie și parfumerie.

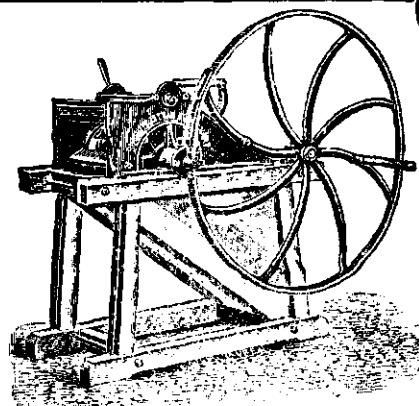
P É C S.

P É C S.

Simonffi

István

FABRICĂ DE MAȘINI
ȘI TURNĂTORIE
DE FIER ȘI METAL

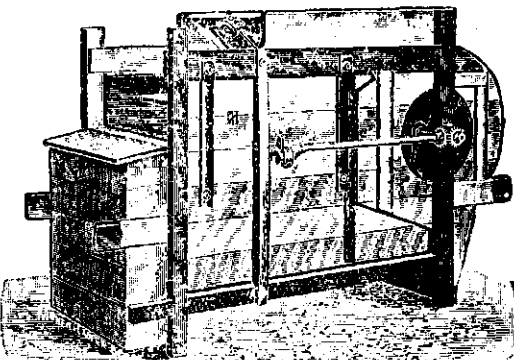
KOLOZSVÁR (Cluj), str. Petőfi no. 60.

Pregătește tot felul

de Instrumente de comunicație, construcții
de moară, turnătorii de fier și metal.

Întreprindere de tot felul de reparări de mașini de agricultură, — mașini noi de trierat și cu construcția ușoară, mână de doi oameni.

Mai pregătește ciururi cu construcție nouă și ușoară

care poate fi mână și de un băiat de zece ani. Între asemenea mașini, cari sunt în circulație aceasta este cea mai bună.

■ Prospecte se trimit gratuit la dorință.

Asigurări contra focului: case, bucate, mobile, vestimente, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCE. GENERALE DE A-
SIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primesc oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal, — și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fix, rente, zestre pentru fete, capital de întreprindere pentru factori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în situații întemperate;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine scvialte ș. a. prin spargere;
4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, encurus ovă, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, hîmei nutreșuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuare mai în fiecare comună și direct prin

Agentura principală „TRANSSYLVANIA“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 899.

Asigurați contra grindinei: cucuruzul, grâul, secară, ovăzul și toată economia!